

1. "USA arvab Balti riigid NATOst välja"

Läinud aasta detsembri alguses avaldas **Forbes** Doug Bandow artikli „Why Is America In NATO? Adding Montenegro As Another Meaningless Facebook Friend“¹ („Miks on Ameerika NATO? Montenegro kui järjekordse mõttetu Facebooki sõbra lisamine”). Artikkel sisaldas ka lühikese lõigu Balti riikide kohta:

„Expansion to the Baltic States turns out to have been a huge mistake, bringing in helpless nations which the rest of Europe has no interest in defending, countries of no geopolitical importance to America but involved in bitter disputes with Russia. If anything bad happens, America will be expected to confront, with minimal support from its European “allies”—who likely will run for cover in Brussels— nuclear-armed Russia over a controversy of far greater interest in Moscow than Washington. U.S. security has suffered dramatically from adding Estonia, Latvia, and Lithuania.“²

Selle lõigu ja Vene kõrgtehnoloogia arendusfondi nõuniku Nikolay Dimlevich Raadio Sputnikule antud kommentaari põhjal **RIA Novosti** avaldas **12. jaanuaril** loo pealkirjaga „Политолог: Forbes дал "щелчок по носу" лидерам Прибалтики“ („Politoloog: Forbes andis Balti riikide liidritele vastu nina“)³.

Artiklik oli muu hulgas kirjas nii:

- Forbes ei ole lihtsalt ajakiri, vaid see peegeldab USA kõige kõrgema poliitilise ja majandusliku eliidi vaateid;
- USA poliitiline ja majanduslik eliit ei mõista, miks on NATOl vaja Balti riike;
- Forbese artikkel andis Balti riikide liidritele signaali, et Vene-vastast hüsteeriat tuleb vähendada;
- Balti riikide liidrid provotseerivad NATOt;
- Balti riigid ei panusta enda kaitsmisesse;
- Balti riigid on nagu väiksed koerad, kes hauguvad elevandi peale, ja Forbes andis Balti riikide liidritele vastu nina.

Artikkel sisaldab mitut faktilist ja loogilist viga.

¹ <http://www.forbes.com/sites/dougbandow/2015/12/02/why-is-america-in-nato-adding-montenegro-as-another-meaningless-facebook-friend/#5e210fd52ab9>

² „Selgub, et laienemine Balti riikidesse oli tohutu viga. Liideti abitud riigid, kelle kaitsmisest ülejäänud Euroopa pole huvitatud, riigid, millel ei ole Ameerika jaoks mingit geopoliitilist tähtsust, kuid kes on seotud kibedate vaidlustega Venemaaga. Kui midagi halba juhtub, oodatakse Ameerikalt vastu astumist tuumarelvastatud Venemaale (minimaalse toetustega Euroopa “liitlaste” poolt, kes ilmselt peidavad end Brüsseli selja taha) vastuolus, millega on seotud palju enam Venemaa kui Washingtoni huvid. USA turvalisus on Eesti, Läti ja Leedu liitmisega dramaatiliselt kannatanud.“

³ http://ria.ru/radio_brief/20160112/1358635046.html

Valefaktid. Ei ole tõsi, et Balti riigid ei panusta enda kaitsmisesse. Eesti kaitsekulutused on 2% SKTst (Eesti on üks vähestest NATO liikmetest, kes kahe protsendi nõudest kinni peab⁴).

Faktid vs interpretatsioonid. Forbesi artikkel ei maininud Balti riikide liidrite Vene-vastast hüsteeriat, kuid RIA Novosti artikli lugejale jäi mulje, just kui oleks sellest juttu olnud.

Totum pro parte (tervik osa asemel). RIA Novosti artikkel võrdsustab Doug Bandow vaated Forbesi vaadetega ja Forbesi vaated USA poliitilise eliidi vaadetega.

Samal päeval avaldas **Rubaltic.ru** loo „The Americans are Considering Excluding the Baltics from NATO“ („Ameeriklased kaaluvad Balti riikide NATOst väljaarvamist”)⁵ (artikli veebiaadress kannab nime “Balti riigid, mine koju” - <http://www.rubaltic.ru/articles/baltics-go-home-12012016/>).

Artiklis on kirjas, et:

- Balti riigid on Washingtonile kasutu koorem, mille USA heidab üle parda niipea kui selleks tekib vajadus;
- Kuna Forbes ei maininud sõnagi „imperialistlikke ambitsioone“ või „agressiivset naabrit“, siis on, nagu väljendas Ameerika juhtiv majandusajakiri, konflikt Venemaa ja Balti riikide vahel peamiselt Balti riikide endi süü;
- Balti riigid provotseerivad Venemaad, kuid on samal ajal liiga väiksed ja kaitsetud et võtta selle eest vastutust ning ootavad, et teised teevad seda nende eest;
- Balti riikide liidrite verbaalse pidamatuse tõttu on Ameerika Ühendriigid seadnud end olukorda, kus on oht tuumasõjaks Venemaaga;
- Forbesi artikkel ei ole lihtsalt artikkel, sest Forbes ei ole lihtsalt majandusajakiri. Forbes on ajakiri, mida USA poliitiline ja majanduslik eliit kasutab oma seisukohtade väljendamiseks.

Lisaks RIA Novosti loo puhul mainitud järeldusvigadele astub Rubaltic sammu kaugemale **totum pro parte** (tervik osa asemel) suunal: mitte üksnes ei ole Doug Bandow seisukohad võrdsustatud Forbesi omadega ja Forbesi omad võrdsustatud USA poliitilise eliidi omadega, vaid USA poliitilise eliidi seisukohad on võrdsustatud ka Washingtoni omadega, mis tähendab, et lugejale on jäetud mulje, et artiklis väljendatud seisukohad on Ameerika Ühendriikide seisukohad.

Argumentum ex silentio (väite puudumisest järelduse tegemine). Kuna Forbesi artiklis polnud öeldud midagi „imperialistlike ambitsioonide“ või „agressiivse naabri“ kohta, siis Forbesi positsioon on, et Venemaa-Balti riikide konfliktis on süüdi peamiselt Balti riigid ise.

⁴ http://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/pdf_2016_01/20160129_160128-pr-2016-11-eng.pdf#page=6

⁵ <http://www.rubaltic.ru/articles/baltics-go-home-12012016/>

Need kaks artiklit (ja neile aluseks olnud lugu Forbesis) nopiti uuesti üles **26. jaanuaril** kahe erineva väljaande poolt.

Newsinfo.ru avaldas artikli pealkirjaga “Forbes: Прибалтике надо перестать быть цепной собакой США”⁶ (“Forbes: Balti riigid peavad lõpetama USA kerikoeraks olemise”), kus muu hulgas kirjutati, et:

Balti riigid käituvad nagu USA ketikoerad, kuid nad hauguvad liiga kõvasti. Hüsteeriliste koerte häälepealad lõigatakse omanike poolt läbi, et vältida ülemäärast haukumist.

Teine artikkel avaldati samal päeval väljaandes **Внешнеэкономические связи** (Välismaajandussuhted) pealkirjaga „В США бьют тревогу: Прибалтика перегнула палку в адрес России”⁷ („USA hoiatussignaal: Balti riigid on läinud Venemaa suhtes liiga kaugele”), kus kirjutati, et:

USAs on tähele pandud, et Balti riikide kuulumine NATOsse on mõttetu, ja Leedule, Eestile ja Lätile anti soovitus piirata Vene-vastast hüsteeriat.

Mõlema artikli puhul on allikas hägustunud ja lugeja võib kergesti teha järelduse, et see oli Forbes (või isegi Washington), kes heidab Balti riikidele ette Vene-vastast hüsteeriat, ja mitte Forbesi lugu kommenteerinud Nikolay Dimlevich.

Veebruari alguses avaldas **Eesti Päevaleht** Keskerakonda kuuluva Europarlamendi liikme Yana Toomi arvamuse “Vajame ausat arutelu Eesti välispoliitika eesmärkidest”. Lugu avaldati ka Delfi portaalis, nii eesti- kui venekeelsena⁸.

Yana Toom kirjutas seal:

- Eesti toetab Washingtoni katseid isoleerida Venemaa;
- Venemaa alustab sõjalist tegevust Eesti piiridel ainult siis, kui tunneb selleks vajadust;
- NATO kohalolek Eestis ei vähenda ohtu, vaid suurendab seda.

Arvamuse eesti- ja venekeelne versioon kogusid kokku 326 kommentaari, millest paljud toetasid Yana Toomi lähenemist.

⁶ <http://www.newsinfo.ru/articles/2016-01-26/item/779160/>

⁷ <http://eer.ru/a/article/u123253/26-01-2016/37711>

⁸ <http://epl.delfi.ee/news/arvamus/yana-toom-vajame-ausat-arutelu-estis-valispoliitika-eesmarkidest?id=73592341>

⁹ <http://rus.delfi.ee/projects/opinion/yana-toom-nuzhen-chestnyj-razgovor-o-celyah-estonskoj-vneshnej-politiki?id=73601295>

2. Muud juhtumid

- Soome-ugri rahvaste soovist luua „sihikindlalt, kindlalt ja süstemaatiliselt - ja mis peamine, vaikselt“ „soome-ugri maailm“ vastukaaluks „Vene maailmale“ kui oluline komponent infosõjas Venemaa imperialismi vastu võitlemiseks¹⁰.

¹⁰ <http://regnum.ru/news/society/2068148.html>